

ДИЛЕРЛІК ОРТАЛЫҚТАРДАҒЫ ИМПОРТТАЛҒАН АВТОКӨЛІКТЕРГЕ ШОЛУ

Бөпіштай Тынысбек Палманұлы

Bopishtay.tynysbek@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, «Көлік, көлік техникасы және технологиялары» білім беру бағдарламасының 2 курс магистранты, Астана қаласы, Қазақстан

Кокаев Умиржан Шералиевич

kokayev_ush@enu.kz

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
«Көлік, көлік техникасы және технологиялары» кафедрасының доцент м.а., т.ғ.к.

Автокөлік жүргізушілерінің отандық немесе шетелдік ескі көліктерден жаңа көліктерге «ауысуы» есебінен біздің елімізде шетелдік автокөліктер нарығы әлі де өсіп келеді. Бұл тенденция жалғасқанша, сауатты бизнес-жоспар құра алатын, үзіліссіз жеткізуді ұйымдастыра алатын, үлгілік ассортиментте қажетті ассортиментті қамтамасыз ете алатын және қоймаларды баяу қозғалатын заттармен шектен тыс толтыруды болдырмайтындар бизнесте жеңімпаз болады. Бәсекелестік әсіресе модель жылының ауысуы кезінде күшті болады, әрбір жеткізуші өз ұсынысын жеңілдіктер, сыйлықтар және т.б. арқылы сатып алушы үшін барынша тартымды етуге тырысады.

Шетелдік автокөлік нарығы бірте-бірте еуропалық әріптестерінің барлық мүмкіндіктеріне ие болуда. Бірақ бүгінгі күні де осы бизнеске кіруге шешім қабылдаған инвестор өз капиталының көрінетін ұлғаюына сене алады. Мұны барлық дерлік әлемдік өндірушілердің ішкі нарыққа жіті назар аударуы және тұтынушылардың шетелдік автокөліктерге үнемі өсіп келе жатқан сұранысы дәлелдейді.

2023 жылдың бірінші тоқсанында Қазақстанға 83 миллиард теңгені құрайтын кедендік баж салығы төленіп, 25 мыңнан астам жеңіл автокөлік әкелінді. Өткен жылы дәл осы кезеңде елімізге 8 мыңнан сәл астам автокөлік әкелініп, кедендік төлемдердің көлемі 24,7 млрд теңгені құрады.

Жеңіл автокөлік негізінен Азия елдерінен әкелінеді, Таиландтан тамыз айында 5,7 млн долларға 303, қыркүйек айында 12,4 млн долларға 641 дана әкелінген. Корей елінен тамызда 549 (7,5 млн доллар), қыркүйекте 717 (11,8 млн долларға) дана жеткізілген. Қытайдан тамызда 986 (13,4 млн доллар), қыркүйекте (18 млн долларға) 1 285 дана тасымалданған. Жеңіл көліктің басым көпшілігі Жапониядан әкелінеді, тамызда (65,9 млн долларға) 1 476, қыркүйекте (66,9 млн долларға) 1 763 дана жеткізілген.

Ағымдағы жылдың ақпан айында автокөлік әуесқойлары арасында ең танымал брендтер:

- Chevrolet – бір айда 3 612 автокөлік сатылды;
- Hyundai – сәл артта қалды және 3 458 сатылды;
- Kia – қазақстандықтар 1815 автокөлік сатып алды.

Сондай-ақ үздік бестікке Toyota маркалары (873 автокөлік) және қытайлық Chery бренді (667 бірлік) енді. Бұл ретте Қытайдың тағы екі бренді үздік ондыққа енді. Көлік маркалары бойынша Қазақстанда ең көп көліктердің көшін ВАЗ-Lada (757960 дана) бастап тұр. Ал екінші орындағы Тойота маркалы көліктердің саны 487453 авто.

Астана қаласындағы «ТОЙОТА СИТИ АСТАНА» дилерлік орталығы өз тұтынушыларына келесідей қызмет түрлерін ұсынады.

Қызмет көрсету орталығы белгілі итальяндық компания Ravaglioli заманауи 22 көтергіштерімен жабдықталған, сондай-ақ 2 шиномонтажды және теңестіру орталығында компьютерлік геометрия стенді жабдықталған, сондай-ақ, токарлық білдеу, тежегіш дискілері жонып өңдеуге арналған білдеуі бар. Сіздің автокөлігіңізге қызмет көрсету Жапония, Германия, Ресей оқу орталықтарында үнемі оқылатын, Toyota автокөліктерге қызмет көрсеті саласында соңғы технологиялық жетістіктерді иеленетін кәсіби білікті механика мамандары арқылы атқарылады. Сонымен қатар, ол техникалық және сату қызметкерлерімен тұрақты сабақтар өткізетін сыныпқа ие. Қызмет көрсету орталығы сіздің автокөлігіңізге білікті және жылдам қызмет көрсету үшін арналған жетекші өндірушілердің құрал-жабдықтарымен жабдықтанған. Сонымен қатар Toyota автомобиль иелерінің сапалы қызмет көрсету қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін арналған. Түпнұсқа қосалқы бөлшектерді пайдалана отырып, сіздің автомобиліңізді жөндеу және техникалық қызмет көрсету үшін. барлық бөлшектер сапа мен кепілдік сертификаттармен қамтамасыз етілген.

- жүйелердің компьютерлік диагностикасы;
- бұрку жүйесі тазалау;
- кез келген күрделіліктегі электр жабдықтарды жөндеу;
- қозғалтқышты жөндеу және реттеу;
- қорап жұмыстары;
- автокөлік бояу;
- механикалық беріліс қорабы жөндеу;
- автоматты беріліс қорабын жөндеу;
- агрегатты жөндеу (үлестіру берілісі, беріліс қорабының, бәсеңдеткіштер);
- жүріс бөлігін жөндеу;
- доңғалақтардың компьютерлік геометриясы;
- керек-жарақтары орнату;
- 3 постылы жуу;
- дөңгелектерді тікенектеу және т.б.

Жүрісі бар автомобильдерді сатып алу кезінде төмендегі жағдайларға назар аудару қажет. Автомобильдің трек-кодын google-ға теру арқылы, автомобильдің соғылғанын не соғылмағанын білуге болады. Кейбір деректерде апат болған орынның мекенжайы да дәлме-дәл көрсетіледі. Сондай-ақ автокөлікті «гибдд рф», «reestr-zalogov.ru» сайттары арқылы тексерген жөн. Жолаушы орындығының астында арнайы VIN кодқа арналған платформа бар (сурет 1). Тексеру барысында, мұқият сандарына, бояуларына, механикалық өзгерістеріне, болттарына аса мән беру керек.

Сурет 1 – VIN кодқа арналған платформа

Тексеру барысында автокөлік есіктеріне де көңіл беру керек. Соғылған автокөлік топсаларында бояулардың, механикалық өзгерістердің болуы әбден мүмкін.

Сурет 2 – Автокөліктің бұрандалы бонттары

Автокөліктің бұрандалы бонттарына да көңіл бөлген жөн, себебі соққы алған автокөліктің бонттар шешіледі. Шанақтың артқы жағын тексеру барысында жүк салғыш қақпағының VIN кодын тексеріп алған жөн.

Сурет – 3 Шанақ VIN коды

Дилерлік орталықтан жаңа автокөлік сатып алған жағдайда, оған бірнеше жылға кепілдік беріледі. Ал жүрісі бар автокөлікке кепілдік берілмейді. Егерде жүрісі бар автокөлік сатып алар кезде, жоғарыда аталған кеңестерді пайдалану керек.

Көлік экономиканың басым секторына айналуға, ал көлік ресурсы оның өндірістік әлеуетінің жетекші ресурстарының бірі болып табылады, сондықтан қазіргі заманғы экономика көліктік тәуелділіктің жоғарылауымен сипатталады. Дамыған елдердің экономикасының өндірістік сұраныстан тұтынушылық сұранысқа қарай қайта бағдарлануына байланысты соңғы онжылдықтарда көліктің рөлі де өзгерді. Бақылаулар көрсеткендей, халықтың тұтынушылық сұранысы маңыздылық дәрежесіне сәйкес келесі реттілікте орналасқан: азық-түлік тауарлары – тұрғын үй – көлік.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Рейтинг автомобильных брендов по индексу удовлетворенности автомобилем [Электронный ресурс]. «АВТОСТАТ Аналитическое Агентство – Режим доступа: URL: <https://www.autostat.ru/infographics/19462/>

2. Рейтинг автомобильных брендов [Электронный ресурс].. «АВТОСТАТ Аналитическое Агентство». – Режим доступа URL: [https:// www. autostat.ru/infographics/28799/](https://www.autostat.ru/infographics/28799/)

3. Динамика продаж легковых автомобилей [Электронный ресурс]. «Ассоциация европейского бизнеса (АЕБ)» – Режим доступа: URL: <https://aeb.ru/ru/media/press-releases/sales-of-cars-and-light-commercial-vehicles.php>

4. James L.Riggs. Planning, Analysis, and Control [Текст]. - John Wiley and sons, INC. New York, 2018, 340 p.

ӘӨЖ 629.9.629.3

ТАУ-КЕН АВТОСАМОСВАЛДАРЫНЫҢ ЖҰМЫС ТИІМДІЛІГІНЕ ӘСЕР ЕТЕТІН ФАКТОРЛАРДЫ ТАЛДАУ

Кабикенов Сапар Жомартович, жетекші

sapargk@mail.ru

Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, «Көлік техникасы және логистикалық жүйелер» кафедрасының т.ғ.к., доцент Қарағанды, Қазақстан

Батырбек Мөлдір Батырбекқызы

moldyr240597@mail.ru

Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, «Көлік техникасы және логистикалық жүйелер» кафедрасының ТТМ-22-1 тобының магистранты

Көлік құралдарын техникалық жарамды күйде ұстау көп жағдайда автомобиль көлігі кәсіпорындарының өндірістік-техникалық базасының даму деңгейіне және пайдалану жағдайларына байланысты, бұл техникалық қызмет көрсетуге (МРО), ағымдағы жөндеуге арналған ғимараттардың, құрылыстардың, жабдықтардың, құрылғылар мен құралдардың жиынтығы. (ТР) және жылжымалы құрамды сақтау. Қазіргі уақытта ПТБ дамуы автокөлік паркінің өсу қарқынынан артта қалып отыр. Автокөлік паркінің қарқынды өсуі республика бойынша орта есеппен АТП-ның өндірістік алаңмен қамтамасыз етілуі 50-65%, техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу станциялары нормативтен 60-70%, ал деңгейінің жоғарылауына әкелді. техникалық қызмет көрсету және жөндеу процестерін механикаландыру құралдарымен өндірістік жабдықтың саны 30 %-дан аспайды. Бұл жағдай техникалық қызмет көрсетуді және техникалық жөндеуді күтіп тұрған көліктердің айтарлықтай тұрып қалуына және соның салдарынан оларды жарамды күйде ұстауға кететін шығындардың өсуіне әкеледі.

Дамыған өнеркәсіптік қауіпсіздік басқармасын құру кешенді техникалық-экономикалық негіздеме негізінде ірі күрделі салымдарды тартуды талап етеді. Жалпы пайдаланымдағы автомобиль көлігінің дамуымен қатар, жекеменшік жолаушылар вагондары да жыл сайын артып келеді.

Автосамосвалдар паркінің ұлғаюы өнеркәсіптік қауіпсіздік техникасының өсуінен де айтарлықтай асып түседі, сондықтан техникалық қызмет көрсету және жөндеу қызметтерінің қажеттілігін толық қанағаттандырмайды.

Жаңа автомобиль көлігі кәсіпорындарын салу, кеңейту, қайта құру және жұмыс істеп тұрғандарын техникалық қайта жарақтандыру ғылыми-техникалық прогрестің заманауи талаптарына және экономиканың нарықтық қатынастарға көшу шарттарына сай болуы керек.

Жоғарыда айтылғандардың барлығы осындай жұмыстардың өзектілігін көрсетеді, сонымен қатар тау-кен өнеркәсібінде жұмыс істейтін кәсіпорындарға әсер ететін проблемалар бар екенін және осы мәселелер түрлерін шешу қажеттілігін көрсетеді. «Шұбаркөл-Көмір» АҚ Орталық және Батыс карьерлерін қамтитын қазіргі заманғы ашық